

Ringerike kommunes helsetjenester for

innsatte ved Ringerike fengsel

Postboks 40

3533 Tyristrand

12.06.15

Sivilombudsmannen

Knut Evensen

Nasjonal forebyggingsenhet mot tortur og

umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Postboks 3 Sentrum

0101 Oslo

Besøksrapport fra Sivilombudsmannens besøk på Ringerike fengsel 6.-9. januar 2015

Rapport etter Forebyggingsenhetens besøk til Ringerike fengsel.

Vi viser til Sivilombudsmannens rapport, datert 13.03.15, etter besøk til Ringerike fengsel 6.-9. januar 2015.

Vi er glade for Sivilombudsmannens besøk, og den grundige jobben som ble utført under inspeksjon av vårt arbeide, både vedrørende våre rutiner og vår faglige gjennomføring av vårt arbeide med å tilby de innsatte ved Ringerike et godt helsetilbud. Vi takker for oversendelsen av rapporten som ble utarbeidet etter besøket, og for de tilbakemeldinger og anbefalinger som inngår i denne.

Vi, ansatte ved Ringerike kommunes helsetjenester for innsatte ved Ringerike fengsel (heretter benevnt som Helseavdelingen), har brukt tid på å sette oss grundig inn i rapporten. Vi har selv sagt rettet vårt hovedfokus mot de avsnitt som omhandler helsetjenestene ved fengselet, og de anbefalinger som er knyttet til dette arbeid.

Helseavdelingen har jobbet målrettet med rapportens anbefalinger, både internt i avdelingen, og i samarbeid med kommunehelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og ledelsen ved Ringerike fengsel. Vi har hatt flere samarbeidsmøter med disse instanser, hvor vi har hatt fokus på å optimalisere våre tjenester for de innsatte. For å oppnå våre mål, er vi avhengig av at en rekke rammefaktorer faller på plass, både internt i fengselet, og sett opp mot eksterne aktører, som kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Sivilombudsmannens anbefalinger til forbedring, har selv sagt vært de områder som vi har fokusert mest på. Vi ser at det kan oppnås forbedringer i våre tjenester ved hjelp av noen relativt enkle grep, mens det på andre områder krever mer ressurstilskudd, for at vi vil være

i stand til å oppnå våre mål fullt ut. Slik vi tolker rapporten fra Sivilombudsmannen, fremkommer det i hovedsak anbefalinger vedrørende våre logistiske prosedyrer, mens den faglige gjennomføringen av vårt arbeide sees som grundig og god. Vi er glade for den konklusjon, all den tid det logistiske aspektet i vårt arbeide burde være det området som enklest kan la seg korrigere, uten store omveltninger i Helseavdelingen.

Sivilombudsmannens anbefalinger til endring, og våre planer rundt dette følger her:

I kapittel **5.5.1 Tilgang til helsetjenester** kommer Sivilombudsmannen med 4 anbefalinger:

- 1) *Nye innsatte bør få helsevurdering av lege, eller sykepleier under tilsyn av lege, helst i tilknytning til innskomstsamtale eller eventuelt i løpet av ett døgn. Det forslås at alle nye innsatte som kommer inn i fengslet etter arbeidstid får helsevurdering fra legevaktslege.*

Helseavdelingens mål er at helsevurdering(innskomstsamtale) av sykepleier skal gjennomføres innen ett døgn etter ankomst. Dette prinsippet er nå implementert, og det er en viss grad av måloppnåelse allerede. Dette kan være utfordrende å få til 100%, da arbeidsdagen er uforutsigbar, blant annet med tanke på uforutsette medisinske hendelser og ulike sikkerhetsmessige begrensninger fra fengselets hverdag(øvelser, akutthendelser, dager med mange nyinnsatte etc.). Dette er selvsagt, i stor grad, et spørsmål om ressurser. Vi har forsøkt å sette opp innskomstamtalene til faste klokkeslett på dagen, men erfarer at det ikke har vært optimalt, da det ofte oppstår uforutsette hendelser og akutsituasjoner rundt samme tidspunkt. Helseavdelingen har stort fokus på at innskomstamtaler med nye innsatte skal prioriteres, og det arbeides kontinuerlig med å øke graden av måloppnåelse. Per i dag får alle nye innsatte innskomstsamtale med sykepleier. Helsevurdering av lege, for alle nye innsatte i løpet av første døgn, er ikke praktisk mulig med den legedekning helseavdelingen har. Det er relativt få nye innsatte som har et behov for legetime når de ankommer fengslet. Dersom den nye innsatte har et slikt behov, tar fengslet kontakt med den kommunale legevakten, som vil behandle forespørselen på samme vis som ved henvendelser fra den øvrige befolkningen i Ringerike. Dog vil legevakts ansatte ha fokus på at det ofte kan være mer hensiktsmessig å reise i sykebesøk, enn at innsatte må fremstilles til legevakten. Ved innskomstsamtale setter sykepleier innsatte opp til legetime om det er behov. Dette kan selvsagt også være akutt timer. For øvrig bestiller de inn satte time til legen selv, etter behov.

- 2) *Alle samtalelapper til helseavdelingen bør besvares i løpet av ett døgn på hverdager, og på mandager etter helger. Helseavdelingen bør utarbeide et system slik at alle samtalelappene og eventuelt og eventuelt svar er journalført i den elektroniske pasientjournalen. Den innsatte bør få oppgitt tid for legetime i svaret helseavdelingen.*

Nye skjemaer for tilbakemelding på timebestillestilling ligger nå i pasientens journalsystem, og det blir registrert automatisk i pasientens journal hvilken dag vedkommende har fått tildelt legetime. Systemet er implementert, og dette gjelder også meldinger om time for blodprøvetaking til innsatte. Målet er at alle henvendelser skal resultere i tilbakemelding om time til helsepersonell i løpet av ett

døgn. Ved enkelte henvendelser er dette vanskelig å få til, da det kan være behov for vurderinger av legen rundt hva som vurderes å være medisinsk forsvarlig ventetid. Legen er ikke tilstede hver dag, slik situasjonen er i dag.

- 3) *Fengslet bør sikre at en helsebetjent er tilstede i hele helseavdelingens arbeidstid, slik at flest mulig pasienter kan behandles per dag.*

I følge fengselssleder arbeides det med å opprette egen helsebetjentstilling. Det vil medføre at helsebetjenten vil kunne være tilstede ved helseavdelingen på tidspunkter som vil være mer gunstig for helseavdelingens ansatte. Det forventes at man finner en løsning i løpet av juni dette år. Helseavdelingen er i løpende dialog med fengslet om behovet for at helsebetjent er til stede i tidsrommet når helsepersonell er på jobb. Helseavdelingen anser det som en stor ressurs å få til en slik organisering.

- 4) *Det anbefales at prestens kontor plasseres slik at det ikke svekker helseavdelingens kapasitet, eller bidrar til å gjøre prestens og helseavdelingens ulike roller uklare for de innsatte.*

Helseavdelingen har blitt orientert om at presten flytter ut av helseavdelingen så snart som mulig, og at dette skjer i løpet av juni måned. Det vil øke helseavdelingens kapasitet både med økt kontorplass, venteromskapasitet og bedret flyt av pasienter til Helseavdelingen. Vi ser det også som gunstig for pasientenes medisinske selvstendighet og integritet, at rollene til Helseavdelingen sett opp mot prestens tjenester, ikke sammenblandes.

Kapittel 5.5.2 Konfidensialitet.

Forebyggingsenheten kommer med to anbefalinger

- 1) *Fengslet bør sørge for at alle henvendelser til helseavdelingen, herunder tannlege, fysioterapeut og psykiater, behandles fortrolig. Innsatte bør bli informert om at samtalelapper som gjelder innsattes helseforhold kan legges i konvolutt og konvolutter bør gjøres lett tilgjengelig for alle innsatte. Rubrikk for fengselsbetjents underskrift på helsemessige samtalelapper bør fjernes umiddelbart.*

Det er blitt utarbeidet nye samtalelapper for innsatte hvor det er et eget skjema som gjelder timebestilling til helsepersonell og hvor rubrikken for fengselsbetjent er fjernet. Systemet er implementert og erfaringen så langt er at mange innsatte sender timebestillingen i lukket konvolutt, men helseavdelingen mottar også en del timebestillinger som ikke er konfidensielt behandlet. Vår oppfatning er at pasienten selv er rette vedkommende til å bestille tid for konsultasjoner ved helseavdelingen, men ser selvsagt også at det er behov for et samarbeid med Kriminalomsorgens ansatte, i spesielt krevende helsesituasjoner. Vi har satt i gang en prosess for å optimalisere dette samarbeid, blant annet med veiledning ved psykiater, utarbeidelse av standardiserte bekymringsmeldinger og internopplæring på avdelingene.

- 2) *Fengslets helseavdeling bør sørge for at deres kontaktinformasjon er lett tilgjengelig på internett, slik at fortrolige helseopplysninger fra eksterne aktører kan sendes direkte til avdelingen.*

Kontaktinformasjon om helseavdelingen er tilgjengelig på fengslets hjemmeside med direkte telefonnummer til sykepleiere, helseavdelingens faksnummer og postadresse. Det kommer også klart frem at Kriminalomsorgen og Helseavdelingen er to separate entiteter.

Kapittel 5.5.3 Faglig forsvarlighet og 5.5.4 Profesjonell etikk og selvstendighet

Vi er glade for at Sivilombudsmannen i sin rapport skriver at Helseavdelingen opprettholder god faglig forsvarlighet, og profesjonell etikk og selvstendighet. Vi har regelmessig kontakt med eksterne aktører, som fylkeslegen, fengselets tilsynsråd og fylkets Pasient- og brukerombud. Vi opplever at tilbakemeldingene fra disse instanser, i stor grad understøtter kvaliteten på arbeidet vi utfører.

Vi opplever det også slik at Kriminalomsorgens regionsledelse har tillit til at vi kan håndtere innsatte med sammensatte og komplekse medisinske tilstander. Dette kan medføre at det i perioder kan akkumulere med oppgaver som Helseavdelingen må ivareta. Videre konsekvens av dette blir økte ventetider, og behov for ekstra arbeid for lege så vel som sykepleiere, om vi skal kunne ha en medisinsk tilfredsstillende kapasitet for helsetjenester.

På generelt grunnlag kan man si at det kan være utfordrende å tilfredsstille befolkningens forventninger til helsevesenet. Vår populasjon har en overvekt av personer med sammensatte lidelser, hvor rus og lettere psykiatri ofte er en del av sykdomsbildet. Det kan være krevende å nå tilfredsstillende resultater og prosesser når rus- og avhengighet er deler av problemstillingen. Vi er da i stor grad avhengig av tillit og konstruktivt samarbeid med Kriminalomsorgens ansatte, som tilbringer mye tid sammen våre pasienter. Uten denne tillit, og uten at den prosessen som vi arbeider med får foregå med støtte og lojalitet fra våre samarbeidspartnere, vil vi havne i kontraproduktive prosesser. Dette har blitt tematisert i våre møter med fengslets ledelse, og blant annet munnet ut i standardiserte prosedyrer og skjema for bekymringsmeldinger, og planer om internundervisning på avdelingen, ved hjelp av mer erfarne betjenter, og veiledning fra psykiater. Det er urovekkende at det nevnes at det forekommer sviktende tillit til helseavdelingen, fra Kriminalomsorgens ansattrepresentanter. Dette har vært overraskende for oss ved Helseavdelingen, da det ikke har forekommet formelle meldinger til oss vedrørende dette. Vi har nå anmodet sterkt om at enkelthendelser og/eller systemsvikt hos oss, rapporteres til oss snarest, slik at dette er mulig å håndtere. Vi opplever at fengselets ledelse er meget opptatt av at våre rammer for å kunne utføre et godt arbeide, er best mulig. Våre innspill og forslag tas på alvor, men vi ser at det ikke er gjort i en håndvending å endre på etablerte rutiner ved fengselets organisering. Vi er meget glad for det arbeidet som Kriminalomsorgen gjør på det selvmordsforebyggende området. Det er her satt i gang en prosess med å utarbeide en pakke som skal presenteres ved alle nyinnsettelse. Dette innebærer god informasjon rundt livet i fengsel, progresjon i soning, muligheter for skole, arbeid, NAV-kontakt, sosionomkontakt, helsetjenester, fritid, trening etc. I tillegg utarbeides det et praktisk håndterbart screeningsverktøy, hvor selvmordsrisiko forsøkes fanget opp. Vi i helseavdelingen har vært noe involvert i dette, og vil være glade for å kunne samarbeide om dette fremover.

Vi vil påpeke at vi arbeider hardt for å optimalisere vårt arbeid med å tilby helsetjenester til de innsatte ved Ringerike fengsel, og håper at vi fremover oppnår økende tilfredshet fra vår pasientpopulasjon, og økt tillit fra Kriminalomsorgens ansatte.

Skulle det være behov for utfyllende opplysninger fra oss, er vi glade for å høre fra Dere igjen.

Vennlig hilsen

Marthe Seem

Avdelingsleder

John E. Bøgh Bekkenes

Lege

Ringerike kommunes helsetjenester for

innsatte ved Ringerike fengsel